№ro 24.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 23. MARCA ROKU 1798. w PIĄTEK.

z Berlina dnia 13. Marca.

Margrabia *Lucchesini* Minister Stanu, powrócił tu z swoiey podróży *Włoskiey*. — Landgraf *Hessen Darmstadski*, z *Strelitz*. — Lord *Gower* wyiechał do *Brunświku*, a Baron *de Waiz* Minister Stanu Landgrafa *Hessen-Kasselskiego*, do *Cassel*.

z Wiednia dnia 14. Marca.

Gazeta Dworska umieszcza w artykule z *Rzymu* pod d. 21. Lutego, niektóre punkta dotąd niewiadome układu, ktory zawarł Generał *Berthier* z rządem teraźnieyszym *Rzymskim*, te punkta tu kładziemy.

1.) Zakładnicy dopoty w ręku *Francuzkich* zostaną, dopoki zaboycy Ob. *Bassevilla* i *Duphota* odkrytemi i śmiercią ukaranemi nie będą. 2.) Maiątki Kardynałow *Albaniego* i *Busca*, maią być sprzedane, i obrócone na uroczystość żałobną dla Ob. *Bassevilla* i *Duphota* odprawić się maiącą, na którey także mowy na ich pochwałę miane będą. 3.) Ulice *Rzymskie*, na których zaboystwa te popełnione były, będą mieć teraz insze nazwiska. 4.) Synowcowie Papiezcy Kardynał *Altieri* i *Monsignor Federici* maią do *Paryża* poiechać. — Chorągiew Rzeczypospolitey *Rzymskiey* iest czerwona, biała i czarna.

Nie mamy nic ieszcze dotąd pewnego o rozruchach zayść mianych w *Rzymie* przy końcu miesiąca Lutego. Wiadomość o tym przywiozł kuryer *Neapolitański*, ale opowiadania jego maią wiele w sobie sprzeczności. Jedni przypisuią te rozruchy wyiazdowi Papieża. drudzy poduszczaniom Xięży, inni zbyt uciąźliwym rekwizycyom. Lecz co iest prawdą niezaprzeczoną, to to, iż wszystkie proklamacye Generała *Berthier* tchną iak naywiększym umiarkowaniem i roztropnością. Kazał on aresztować i karać wszystkich *Francuzow*, którzy ubliżali winnego religii i przystoyności publiczney uszanowania. Z drugiey strony *Transtiberianie* byli zawsze skłonnemi do rozruchow, i pod rządem Papieżow za naymnieyszym powodem zaraz z posłuszeństwa wychodzili. Wszakże zdaie się być rzeczą podobną do prawdy, iż z obu stron przyszło do krwi rozlewu, i że *Transtiberanie* wiele okrucieństw popełnili. Jeżeli mamy wierzyć powieści kuryera, liczba *Francuzow* poległych w tym rozruchu, do kilkaset osob wynosi.

Ministrowie pełnomocni Rzeczypospolitey *Francuzkiey* w *Rastadt*, iuż na koniec przezwyciężyli wszystkie zawady, które im kładła Deputacya Rzeszy. Zasada pokoiu to iest odstąpienie lewego brzegu *Renu*, iuż zostało przyięte. Wielu ztąd wnosi, iż cały pokoy między Rzeszą *Niemiecką* i *Francyą* będzie w kilka dni po przybyciu Generała *Buonaparte* do *Rastadt* podpisanym, tak dalece, iż się tu spodziewaią odebrać wiadomość o tym szczęśliwym wypadku w przeciągu następuiącego tygodnia. — Niektórzy mniemaią, że indemnizacye będę tylko ogulnie położone, a mocarstwa do nich interessowane, same między sobą względem nich się ułożą.

Generał *Bernadotte* Ambassador Rzpltey *Francuzkiey* skończył na d. 8. t. m. odbierać zwyczayne wizyty od osob Rządowych i innych osob dyplomatycznych; wszyscy powszechnie byli konteńci, z iego sposobu uymuiącego w obeyściu, i uczuciow wyrównywaiących godności iego. Swita iego iest także bardzo poważaną, przez wzgląd na przymioty rozumu i obfitość wiadomości.

Bawiący tu dotąd ambassador *Rossyiski* Hrabia *Rassumowski* złożył swoy charakter, i żyie teraz iako osoba prywatna. Interessa dworu iego odbywa *chargé d'affaires Rossyiski*. — Tuteyszy poseł *Turecki* okazał dowod swoiey przychylności do familii Cesarskiey. Posłał bowiem do iednego kościoła 100. czer: zł: dla rozdania ich na iałmużny i na nabożeństwo dla podziękowania P. Bogu, za uzdrowienie arcy-xiężniczki *Chrystyny*. — Biblioteka po sławnym poecie *Metastazyuszu* została przez iego dziedzicow dworowi *Portugalskiemu* sprzedaną. Dla poprawy zdrowia życzą naszemu Monarsze odprawić podróż do *Tyrolu* albo do *Pizy*. — Granice *Czech i Morawij* mocnym kordonem są teraz osadzone. — Listy niektóre z *Rzymu* głoszą, iakoby *Francuzi* żądali od dworu *Neapolitańskiego*, wydania im wszystkich zbiegłych kardynałow, i że w *Neapolu* obawiaią się niepomyślnych skutkow, z powodu zbliżenia się *Francuzow* do *Kapuy*.

Baron *Degelmann* będzie tylko tymczasowo do *Paryża* posłanym. Prawdziwym Ambassadorem przy Dyrektoryacie będzie Hrabia *Metternich*, a w tymże czasie Hrabia *Cobenzl*, wakuiący po śmierci Xcia *Kaunitza* urząd Kanclerza Stanu obeymie. — Bawiąca dotąd w *Czechach* żona Hrabiego *Prowancyi*, wybiera się w podróż za mężem swoim do *Mitawy*. — Temi dniami Obywatel *Bernadotte* oddał wizytę ceremonialną Margrabiemu *del Campo* Ambassadorowi *Hiszpańskiemu*, i *Ibrahimowi Effendi* Ambassadorowi Wysokiey *Porty*.

z Londynu dnia 6. Marca.

Odbieramy wiadomość z *Lizbony*, iż Flotta *Hiszpańska* po odprowadzeniu na pewną wysokość morską Flotty kupieckiey, i dwóch wielkich okrętow naładowanych żywym srebrem dla kopalniów *Amerykańskich*, szczęśliwie powróciła do portu *Cadix*. Mówią, iż Flotta z 16. tylko okrętow liniowych i sześciu fregat była złożoną, i że 2. okręty liniowe popłynęły do *Ameryki* południowey. Gdyby Lord *St Vincent* mógł był prędzey dwóma godzinami z portu *Lizbońskiego* wyruszyć, byłby doścignął Flottę *Hiszpańską*, i wydał iey bitwę. Fregaty iego przednią straż składaiące, widziały też Flottę do portu *Cadix* powracaiącą. — Lord *St Vincent* niepotrzebował więcey nad 40. godzin, dla wypłynienia z swoią Flottą. Jest podobieństwo, iż Admirał *Massaredo* miał zamiar odcięcia Eskadry Admirała *Parker*, od Flotty Lorda *St Vincent*, uderzenia na nich z osobna, a potym popłynienia ku *Brestowi*, lecz nie mogąc przeszkodzić złączeniu się Admirałow *Angielskich* niechciał doświadczać swey siły przeciwko Flocie z 22. okrętow liniowych złożoney. Niemamy żadney wiadomości o Flocie *Francuzko-Weneckiey* pod kommendą Admirała *Brueys* zostaiącey, która miała się złączyć z Flottą *Hiszpańską*. — Kupcy *Portugalscy* z powodu zagrażania *Francuzow*, w wielkiey są boiaźni, i każdy iak może maiątek swóy w bespieczne mieysce unosi. Kurs papierow z *Lizbony* do *Londynu* ciągnionych, znacznie upadł. — Wczoray przybył statek *Pruski* z *Calais* do *Dover*, który przywiozł wiadomość, że odtąd żaden okręt nie może płynąć do *Calais*, ale do *Gravelines*, Rząd nasz nigdy nie mogąc być nadto czuynym na kommunikacyą z *Francyą*, nakazał ścisłą rewizyą wszystkich papierow na statkach pocztowych. Dwóch szpiegow *Thiest i Priest*, znowu w *Dover* przytrzymano.

Obywatel *Gallois* Agent *Francuzki*, do niewolnikow tu zostaiących wyznaczony, odebrał rekwizycyą od Rządu, ażeby o 10. mil od *Londynu* wyiechał na mieszkanie, pomimo przekładania iego, iż Pan *Coates* w tymże celu do *Paryża* wysłany, ma wolność bawienia w *Paryżu*. — Niechcąc więc uledz temu rozkazowi, wybiera się na powrot do swoiey Oyczyzny, i lękać się trzeba, ażeby równie Panu *Coates* nie kazano z *Paryża* wyiechać. Oświadczenie iego, iż *Francya* chce wszystkich niewolnikow *Angielskich* wypuścić pod warunkiem, iżby rownie *Anglia Francuzkich* wypuściła, przyiętym nie było. — Z powodu wyroku Dyrektoryatu względem okrętow neutralnych, Rząd *Angielski* postanowił użyć następuiącego prawa odwetu, to iest: iż Admirał *Strachan* blokuie teraz wyiście *Sekwany* i przecina wszelką kommunikacyą z morzem dla miast *Havre*, *Rouen*, i *Paryża*. Każdy neutralny okręt: chcący do tych miast płynąć, ma być przytrzymanym. — Admirał *Bridport* ma wyiść z wielką Flottą ku brzegom *Francuzkim*.

Włoch *Viotti*, Dyrektor muzyki w Operze, odebrał rozkaz Xcia *Portland* do wyiechania z kraiu. — Aresztowani w *Margate*, *Oconnor*, *Farey Allen*, *Leary*, i *Binns*, odbyli iuż ostatnie indagacye. Mówią, iż nieznaleziono przeciw nim gruntownego dowodu, a to ztąd wnoszą, iż Rząd pozwala im używania papieru, piór, i atramentu etc. *Oconnor* iest synowcem Lorda *Irlandzkiego Louguevillle*. Pan *Sir Francis Burdell*, chciał za niego dać kaucyą, ale Rząd iey nie przyiął; tym czasem *Oconnor* pisał do niego list z podziękowaniem, i zapewnił, iż się nie lęka naysurowszych indygacyow. — Na dniu 25. Marca wszystkie *Irlandzkie* woyska maią być w iedno korpus ściągnięte. — Lord *Moira* przyiechał tu iuż z *Irlandyi*, a Xiąże *de Berri*, syn Hrabiego *d'Artois* z *Niemiec*. — Mówią, iż posłowie *Amerykańscy* wyiadą wkrótce z *Paryża* bez pomyślnego skutku życzeń swoich.

Wyszła tu teraz na publiczność Karrykatura, pod tytułem: *Szturm*; Daie się w niey widzieć straszney wielkości tratwa mieszcząca na sobie 60. tysięcy woyska. Panowie oppozycyini rzuciwszy na nią linę, wszystkiemi siłami chcą ią przyciągnąć do brzegow. Pan *Fox* zdiął nawet z siebie suknią, którey z kieszeni wychodzi papier z napisem: *Lista nowego Ministerium*. W obłokach ukazuie się Pan *Pitt* w postaci *Eola*, który straszne puszcza wiatry, i rozsyła na wszystkie strony Admirałow *Duncan*, *St Vincent*, i *Bridport*, ci wydymaiąc się iak naymocniey, usiłuią powszechny szturm wzbudzić dla przeszkodzenia wylądowaniu.

CZYNNOSCI PARLAMENTU.

W izbie wyższey Parlamentu, Lord *Aukland* skarżył się, iż obyczaie *Angielskie* noszą na sobie cechę rozwiozłości *Francuzkiey*. Biskup *Durhen* popierał to zdanie, utrzymuiąc, że Dyrektoryat *Francuzki* posyła umyślnie do *Anglii* tancerki i aktorki, które przez wolne i nieprzystoyne sprawowania się, wzruszaią kraiowey moralności zasady, oświadczył więc, iż będzie żądał, aby był podany Królowi adress do wygnania z kraiu tak niebespiecznych kobiet.

z Paryża dnia 7. Marca.

Generał *Berthier* pisał następuiący list z *Rzymu* pod dniem 16. Lutego do Generała *Buonaparte*. —

Zwycięztwa twoie Ob. Generale podały sposobność armij Francuzkiey *masszerowania do* Rzymu, *dla zemszczenia się na tameyszym Rządzie zaboystwa popełnionego na osobie walecznego Generała* Duphot. *Armia* Francuzka *tylko się ukazała, a* Rzym *wolnym został. Dnia 15. zebrany lud tey ogromney stolicy ogłosił niepodległość. i powrócił znowu do używania praw swoich. Deputacya wysłana od niego oznaymiła mi te iego życzenia, i natychmiast ruszyłem* do Rzymu. *Wszedłszy* do Kapitolium, *uznałem w imieniu Rzpltey* Francuzkiey *niepodległość Rzpltey* Rzymskiey. *W marszu moim przez bramę Ludu, miałem sobie ofiarowaną z rąk deputowanych ludu* Rzymskiego *roszczkę oliwną, lecz oświadczyłem im, iż ta należy się raczey Generałowi* Buonaparte, *którego dzieła wolność* Rzymską *przygotowały, iż ią odbieram dla przestania mu iey w imieniu ludu* Rzymskiego. *Zlecitem więc bratu moiemu, aby ci ią oddał. Z moiey strony winienem ci złożyć podziękowanie za tę szczęśliwą chwilę, w którey wolność* Rzymu *ogłaszam. Racz przyiąć oświadczenie wieczney moiey wdzięczności.*

ALEX. BERTHIER.

W nowym posełstwie Dyrektoryatu pod dniem 3. t. m. do obu Rád, względem ostatnich w *Rzymie* zdarzeń, między innemi iest wyrażono: „Dwa rządy w *Europie* Obywatele Reprezentanci wsławiły się przez swoią politykę, tudzież zaciętą nienawiść przeciw *Francyi*, a osobliwie *Francyi* wolney i republikanckiey, to iest: Gabinet *Londyński* i Teokracya *Rzymska*. Czynności pierwszego wzbudziły iuż oddawna niechęć waszą ku niemu, i wkrótce ukaranemi zostaną. Lecz te, nie mogą iść wcale w porownanie z czynnościami rządu *Rzymskiego*:

Ileż ten we *Francyi* woien domowych nie wzniecił! Ale miara tych okrucieńſtw iuż nakoniec przebraną zoſtała. Na wezwanie obywatelow *Rzymſkich* wkroczył *Berthier* do *Rzymu*, wnyście iego poprzedziła deklaracya ludu pod tytułem: *Atto del Popolo Sovrano.* Oddawna lud *Rzymſki* gnębiony przez rząd Xięży, który prawdziwą potworą polityczną nazwanym być może, uſiłował kilkakrotnie ale bezſkutecznie zrzucić go z ſiebie. Dziś ſam rząd przez ſwoią ſłabość, podłość, ochydę i dumę upada, a lud *Rzymſki* wchodzi nazad w prawa ſamowładności. Deklaracya przez niego w tey mierze wydana, ieſt pod dniem 15. Lutego. w pierwſzym roku ogłoſzoney w *Kapitolium* wolności *Rzymſkiey*. General *Berthier* z ſwoiey ſtrony, podał Deklaracyą w imieniu Rzeczypoſpolitey, uznaiącą niepodległość Rzeczypoſpolitey *Rzymſkiey*. Papież wyieżdzaiąc z *Rzymu* dopraszał ſię o danie mu dwóch officerow dla bespieczeńſtwa w drodze, co mu też było dozwolone. Nie był pod żadnym aresztem, gdyż ſię zupełnie powierzył naszey rzetelności. Nie zapomniano także o winnych względach dla iego podeſzłego wieku, lecz ſam to poznał doſkonale, iż nie mógł dłużey w *Rzymie* pozoſtać, że powinien był dać ſię rewolucyi ukończyć, uſtąpić mieysca dla wolności, i oddać ſię własnemu losowi. We wſzyſtkich okolicach dawnego państwa Papiezkiego drzewa wolności są zaszczepione, a potwarz iakobyśmy byli przekupniami kraiow, w ſamym *Rzymie* zoſtała zniszczoną. Lud *Rzymſki* na honor Rzeczypoſpolitey *Francuzkiey* odprawi uroczyſtość w guście ſtarodawnym przed bramami tryumfalnemi Cesarzow *Tytuſa* i *Septima Severa.* Na dniu 21. Ambaſſador Rzeczypoſpolitey *Rzymſkiey* wyiechał iuż do *Paryża*. Co za pamiętna w dziejach świata epoka! Konsulowie *Rzymscy* wysyłaią Poſła do *Paryża*, dla złożenia dzięków *Francuzom* za ſzlachetne wsparcie w oswobodzeniu *Rzymu*."

Po przeczytaniu tego poselſtwa w Radzie 500. dekretowano, iż armia *Fraucuzka* w *Rzymie*, dobrze ſię zaſłużyła oyczyznie.

Wypis z Aktu Powſtania Ludu Rzymſkiego.

Lud *Rzymſki* ſprzykrzywszy ſobie od dawnego czasu rząd uciążliwy, po wiele razy uſiłował go odmienić, lecz nie widomy urok opinii, i z ſiłą zbroyna polityczne połączone ſprężyny, wſtrzymywały dotąd tych zamiarów uſkutecznienie; a przemoc im zrazu bardziey ſłaba, tym bardziey potym zuchwałą, i im niedołężnieysza, tym ſię potym groźnieyszą okazywała. Lud ten przeto, lękaiąc ſię ażeby nie zoſtał okropnego nierządu ofiarą, i aby uniknął oſtateczney zguby, wzniósł ſwóy umyſł ku wyższey ſwego przeznaczenia sferze, i ſilnym głosem upomniał ſię o oddanie ſobie praw pierwiaſtkowych.

Stanąwſzy zatym w obliczu BOGA i Swiata, iednoſtaynym umyſłem i głosem, oświadczył nayprzód, iż nienależał w naymnieyſzey części do zniewagi Narodu *Francuzkiego*, iż ſię nią brzydzi, i ſprawców iey na wieczną hańbę potępia.

Powtóre, znosi wſzyſtkie polityczne, ekonomiczne, i cywilne dawnego rządu władze, ſtanowi ſię ſamowładnym, wolnym i niepodległym, połączaiąc w ſobie władzę Prawodawczą i Wykonawczą przez wybranych przez ſię Reprezentantow, na naygruntownieyszych zasadach prawdy, ſprawiedliwości, wolności i równości.

Potrzecie, poſtanawia świątobliwie zachować Religią, którą w tym czaſie wyznaie, zoſtawić nie naruszoną godność i władzę duchowną Papieża, i obmyślić mu przez ſwoich Reprezentantow przyzwoite jego doſtoieńſtwu dochody.

A tym czasem wſzelką polityczną, ekonomiczną i cywilną władzę, która ſprawowaną była w imieniu Papieża, przenosi do naſtępuiących Departamentow i ich Członkow, którzy powinni będą wykonywać to wſzyſtko, co w ſwoim zgromadzeniu większością głosow w każdey poſtanowią materyi.

I. Departament Konsulów, którzy maią wykonywać obowiązki ſprawowane pod dawnym Rządem przez Kongregacyą Stanu: OOb. Franciszek *Riganti* (Adwokat) — Pius *Bonelli* (Xiąże) — Karól Ludwik *Conſtantini* (Adwokat obwinionych) — Antoni *Baſsi*, Joachim *Peſſuti* (Matematyk) — Anioł *Stampa* (Bankier) — Dominik *Maggi*. — Sekretarze: Karol *Morelli*, i Ludwik *Laurenzi*.

II. Departament Prefektów Policyi. — Mikołay *Corona* (brat Doktora) — Marcel *Cipriani* (Adwokat) — Mateusz *Bouchard* (Kſięgarz). — Sekretarz Jozef *Martelli*.

III. Departament Sprawiedliwości Cywilney y Kryminalney: OOb. Franciszek *Pierelli*, — Seweryn *Petrarca*, — Filip *Brunetti*, — Filip *Renazzi*, — Jozef *Valerj*.

IV. Departament Prefektow Woyskowych: — OOb. Franciszek *Sforza Cesarini* (Xiąże), — Filip *Accoramboni*, — Franciszek Xawery *Vivaldi* (Margrabia). — Sekretarz, Wincenty Piotr *Bruni*.

V. Departament Prefektow Skarbowych: — OOb. Piotr *Capocci Camporeali*, — Franciszek *Maſſei*, — Jozef *Baraglia*, — Sekretarz, Hilary *Gori*.

VI. Departament Prefektow Żywności. — OOb. Jozef *Cruciani*, — Liborio *Angelucci* (Chirurg), — Wilhelm *Terziani*, — Sekretarz, Ludwik Antoni *Giorgi*.

VII. Departament Prefektow Marynarki, Rolnictwa y Handlu. — OOb. Hieronim *Guerra*, — Jakub *Lenzi* (Kupiec) — Franciszek Antoni *Franchi*, Sekretarz Dominik *Millanori*.

VIII. Departament Edylow, czyli Dozorcow Gmachow Publicznych. — OOb. Jozef *Barberi*, — Andrzey *Vici*, — Jozef *Camporesi*, — Sekretarz Jozef *Campelli*.

IX. Departament Prefektow Duchowieństwa. Klaudyusz *della Valle*, — *Ceci* Kanonik. — Kaietan *della Ratta* Kanonik. — Sekretarz Ludwik *Bruni*.

Miniſter Intereſſow Zewnętrznych, Ob. *Camillo Corona* (Doktor.)

Miniſter Intereſſow Wewnętrznych, Ob. *Visconti Ennio Quirino*.

Pretor w Urzędzie Sędziego Cywilnego i Kryminalnego w kolei. Ob. Łukasz *Feretti*. — *Aſſeſſorowie Cywilni*: OOb. Kaietan *Maggioti*, Piotr *Benoſſi*, Dominik *Caliſti*. — *Sędziowie Kryminalni*: OOb. Kaietan *Cinotti*, Jozef *Conconi*, Jan *Loreni*.

Sędziowie Appellacyini Cywilni w ſprawach nad 1000. ſkudow. — Antoni *Riccardini*, Filip *Fusconi*, Jozef *Armillei*, Karol *Rizzardi*, Scypion *Cavi*. — *Sędzia Fiſkalny*, *Tomaſz Lamberti*. — *Sędziowie Handlu i Rolnictwa*: Erminio *Melloni*, Fedele *Gallerani*, Jozef *Rey*.

Kaſſyer Skarbowy, Wincenty *Trasmondi*. — *Woyſkowy*, Ludwik *Mazzio*. — *Żywności*, Wincenty *Aluſſi*. — *Edylow*, Filip *Bruni*. — *Marynarki*, Wincenty *Bacci*.

Milicya Obywatelska. — General kommenderuiący, Jozef *Spada* (Xiąże). — Generałowie-Adjutanci: Piotr *Piranesi* (brat Miniſtra *Szwedzkiego*). Mikołay *Giannelli*. — Pułkownicy: Franciszek *Borghese* (Xiąże), — Franciszek *Santa Croce* (Xiąże), — Prosper *Bernini*, i Ludwik *Fonseca* (kawalerowie.) — Inni Officerowie natychmiaſt zoſtaną wybrani, i utworzona iedna Legia *Rzymſka*.

Nakoniec wyprawił Obywatelow: Piusa *Bonelli*, Franciszka *Sforza Cesarini*, Kaietana *Maggiotti*, Mikołaia *Corona*, Antoniego *Baſsi*, Piotra *Piranesi*, Karola *Morelli*, Seweryna *Petrarca*, dla ſtawienia ſię w iego imieniu przed Obywatelem Alexandrem *Berthier* Generałem kommenderuiącym armią *Francuzką* we *Włoſzech*, i upraszania go o ſilną pomoc i przyiaźń tego wſpaniałego Narodu, którego mądre przykłady iak były ludowi *Rzymſkiemu* pobudką do utworzenia ninieyszego Aktu, tak w ſzczęśliwym iego odrodzeniu będą nazawsze prawidłem.

Akt ten ieſt datowany w *Rzymie* dnia 15. Lutego 1798. roku 1. wolności ogłoſzoney na *Kapitolium*, podpisany przez wſzyſtkich obywatelow *Rzymſkich*, umieiących czytać i pisać.

Po czym Municypalność *Rzymſka* zoſtała poſtanowioną, i uformowana gwardya obywatelſka wykonała przyſięgę wierności dla Rzpltey *Rzymſkiey*.

Dnia 18. Lutego we wszyſtkich kościołach *Rzymſkich* śpiewane było *Te Deum* w uroczyſtym obchodzie odzyſkaney wolności i ogłoszoney Rzeczypospolitey. Czternaſtu Kardynałow rozpoczęło te pieśnia w kościele S. Piotra. Nie ſą oni z liczby tych, którzy okropną przeciw *Francyi* doradzili zdradę. Większa część ſprawcow tey zbrodni uciekła, reszta zoſtaie w więzieniach.

Papiezki poseł margrabia *Maſſimi* będzie iuż teraz wypuszczonym na wolność, i chce wyiechać z *Paryża*. —

Papież wyieżdzaiąc do *Toſkanii*, nie wiedział o mieyscu przeznaczonym na ſwoie dalsze mięszkanie. Dwór *Neapolitańſki* zdawał ſię czynić trudności w przyięciu go do ſwoich kraiow, i mniemano, iż jego oſtatnie schronienie będzie na wyspie *Malcie*, lecz i tam także podług rozchodzących ſię wiadomości, powſtało wielkie zaburzenie, do którego znayduiący ſię w porcie *Francuzi*, przymieszać ſię muſieli.

Przy przykładaniu pieczęci za rozkazem Generała *Francuzkiego* w *Watykanie* na papierach dworu *Rzymſkiego*, znaleziono żelazną ſzafę zawieraiącą w ſobie nader ważne korrespondencye, których większą część brat Generała *Berthier* zawiozł Dyrektoryatowi.

Rada 500. potwierdziła traktat przymierza zaczepnego i odpornego między *Francyą* i *Cisalpińſką* Rzecząpoſpolitą. Traktat ten ma być wielkiey wagi.

Zapewniaią, iż Rzplta *Ciſalpińſka* zyſka kilka portow i nową marynarkę, i w tym celu ma być uczyniona zamiana pewney części kraiu Rzpltey *Ciſalpińſkiey* i *Liguryiſkiey* za ten kray *Piemonckí*, który między *Alpami* i rzeką *Po* leży. Inni mówią, że *Sardynia* utraci pewną część ſwego territorium, bez żadney indemnizacyi, i że fortyfikacye około *Turynu* maią być znieſione. Tuteyszy miniſter *Sardyńſki Balbo*, wyſłał wielu kuryerow do ſwego dworu.

W Radzie 500. poſtanowiono ſposób maiącego ſię czynić wyboru Deputowanych w trzeciey części na mieysce odchodzących, i oddalonych prawem 19. *Fructidor* (5. Września). — Liczba ich ieſt 435. to ieſt: 1mo. 297. do Rady 500. z których ieſt 166. na trzy lata, 96. na dwa i 35. na ieden rok. — 2do. 138. do Rady Starszych, z których 83. na trzy lata, 42. na dwa, a 13. na ieden rok.

Całkowita liczba teraźnieyszych Deputowanych pierwszey i drugiey trzeciey części, ieſt 303. to ieſt: 198. do Rady 500. z których 129. z pierwſzey, a 69. z drugiey trzeciey części. W Radzie Starszych 105. z których 66. z pierwſzey, a 39 z drugiey trzeciey części.

Dyrektoryat Wykonawczy uwiadomiony, iż w Departamencie *des Voges* rozdawane ieſt drukowane pismo in 12mo. w 64. kolumnach, maiące tytuł: *Liſt Synodalny Concilium Narodowego Francuzkiego, do oycow i matek, oraz do tych wſzyſtkich, którzy ſię zatrudniaią edukacyą młodzieży, z wielu dekretami*; zakończone mniemanym *Breve Papieża Piuſa VI. do wſzyſtkich wiernych katolikow mieſzkaiących we Francyi, którzy zoſtaią w związku z ſtolicą Apoſtolſką*, na końcu którego znayduie ſię podpis *Maudru Biſkup Dyecezyi des Vosges* członek *Concilium Narodowego*. To pismo donoſi, iż *oycowie concilium przekonani ſą o autentyczności tego Breve etc.*

Zważywszy, iż gdyby nawet to breve było autentycznym, nie może być we *Francyi* drukowane i rozdawane, iako nie potwierdzone przez Ciało Prawodawcze, i pochodzące od obcego Duchownego. Iż to pismo zawiera w ſobie ubolewania nad znieſieniem dawnych uſtaw inſtrukcyi, oſtrą naganę ſzkoł republikanſkich, które nazywa oschłemi i nadętemi, a na ich mieysce chce przywrócić modlitwy, psalmy, liſty etc. iż ſię w nim iawna okazuie intollerancya etc.

Iż Rząd niemoże dłużey znoſić, ażeby drukowano i rozdawano pisma tego rodzaiu, niemniey przeciwne Prawom *Francuzkim*, iakoteż wzroſtowi światła i ſpokoyności publiczney, osobliwie w momencie znieſioney teokracyi *Rzymſkiey*, którą zdaią ſię chcieć wſkrzeſić we *Francyi*, gdy iuż w ſamym uſtała *Rzymie*. Stanowi. — Rozrzucanie w Departamencie *des Vosges* zbioru drukowanego pod tytułem *Liſt Synodalny Koncilium Narodowego Francuzkiego* etc. będzie donieſione oſkarżycielowi publicznemu przy Trybunale kryminalnym tego Departamentu, ażeby zoſtało podług praw ukaranym. Miniſter policyi generalney każe zabrać exemplarze, które po całey Rzpltey mogły być rozrzucane.

45. ſkrzyń z kosztownemi rzeczami we *Włoszech* zebranemi, maią być wkrótce ſprowadzone z *Tulonu* do *Paryża*. Jedna z tych ſkrzyń zawiera w ſobie 18. obrazow wybranych w *Wenecyi*. — Popierſie marmurowe wyobrażaiące Cesarza *Karakalla*, troyścienny ołtarz marmurowy. Ołtarz z marmuru z iednym naczyniem *Hetruſkow*; Ośm bareliewow ſpizowych; mała ſpiżowa ſtatua z podſtawą, i maleńka figura w bareliewie z *Koryntſkiego* kruszcu; trzy naczynia *Hetruſkow*; trzy obrazy Andrzeia *Monteigna*, trzy mnieysze obrazy tegoż; Popierſie marmurowe *Auguſta*; Siedm obrazow, z których pięć Pawła *Weroneze*, ieden *Tintoreta*, i ieden *Titiana*; trzy rysunki, ieden *Rafaela*, drugi Alberta *Durer*, trzeci *Titiana*, 605. ryb ſkamieniałych, wiele rękopism, Xiążek, Medalionow, ſztuk marmurowych, opalow, dzieł muzycznych etc.

Korweta *la Chevrette*, która dnia 23. Lutego z *Cayenny* powróciła, donoſi, iż deportowany Reprezentant *Murinais* umarł, a *Barthelemi* dla ſłabości ſwoiey do ſzpitalu publicznego ieſt przenieſionym, gdzie wszelkich ſtarań około zdrowia iego dokładaią. — Obywatel *Garat* wyiechał iuż dla obięcia urzędu Poſła Rzpltey w *Neapolu*, a Obywatel *Guinguené* do *Turynu*. Wdowa także po Obywatelu *Condorcet* wybiera ſię do *Neapolu*. — Poczta liſtowa ieſt iuż puszczona w arendę kompanii *Expert*, za 12. milionow 400.000. liwrów, z których trzy miliony natychmiaſt będą wypłacone. Funkcye na poczcie maią być odtąd rozdawane ſamym obrońcom Oyczyzny, lub ich dzieciom. Obywatel *Ochs* wyiechał z *Paryża* do *Bazylei*. — Znaiomy poeta Obywatel *Mancini*, bywszy Xiąże *Nivernois*, Par *Francuzki*, Grand *Hiszpańſki*, i członek Akademii nauk w *Berlinie*, umarł tu na dniu 25. Lutego.

Buonaparte ieszcze ſię tu znayduie. — Przytaczaią tu piękny poſtępek ſłużący do poznania charakteru iego. Na iednym z teatrow tuteyszych chciano dać ſztukę pod tytułem *Francuzi w Londynie*, ale *Buonaparte* ſprzeciwił ſię temu, daiąc za przyczynę, iż nieprzyſtoi wielkiemu narodowi chełpić ſię przed dokonaniem dzieła.— Mniemaią tu niektórzy, że pokoy z *Anglią* przyidzie do ſkutku, wſzakże przygotowania do wyprawy trwaią nieuſtannie.— Słychać, iż będzie włożone ambargo na wszyſtkie okręty znayduiące ſię w portach Rzeczypospolitey, a maytkowie ich zabrani być maią w ſłużbę *Francuzką*.— Mówią, iż na mieyscu Ob. *Pleville le Peley* nikt miniſtrem mianowany nie będzie, ale marynarſtwem zatrudniać ſię będzie admiralicya z 5. członkow złożona, którey prezydentem ma zoſtać Ob. *Gourlade*.— W oſtatniey proklamacyi względem naſtąpić maiących elekcyow, Dyrektorayat radzi, aby obywatele za reprezentantow wybierali osoby z pomiędzy ſędziow pokoiu, i urzędnikow Departamentowych lub municypalnych, a tym ſposobem wybor ich pomyślnie wypadnie.— Znaiomy Ob. *Grégoire* pisał liſt do inkwizytora *Hiſzpańſkiego*, względem znieſienia inkwizycyi.—Inſtytut narodowy zanioſł prożbę do Dyrektoryatu, iżby ten nakłonił mocarſtwa będące w pokoiu i przyiaźnią z *Francyą*, do wyſłania uczonych ludzi do *Paryża* dla wprowadzenia do wszyſtkich kraiow iednoſtayney miary i wagi.

Jeden z naszych dziennikow donoſi dziś wiadomość potrzebuiącą potwierdzenia, iż troykolorowa chorągiew powiewa iuż na wieżach *Malty*.

Zapewniaią, iż głowna kwatera armii *Angielſkiey* poſtanowiona nayprzod w *Rouen*, ma powrocić do *Paryża*. Ta wiadomość zdaie ſię osobliwą, lecz nie ieſt bez podobieńſtwa.

Niektóre nasze dzienniki wyrzucaią *Anglikom*, iż w ſerca ſwoich dzieci wpaiaią okropność dla imienia *Francuzkiego*, wyſtawiaiąc im ten Narod, iako ſpołeczeńſtwo ludożercow. Na wsparcie tey wiadomości, przywodzą naſtępuiące zdarzenie.— Pewny korsarz *Francuzki* zchwytawszy w tych dniach iednego kuttra z *Plymouth*; znayduiące ſię w nim dziecko dziewięcioletnie, rzuciło ſię do nog kommendanta *Francuzkiego*, i z złożonemi rękami żałoſnym głosem wołało: *Francuzi*, przynaymniey mnie żywcem nie pożeraycie.

Dziennik ieden wyſtawia ciekawy bilans ſtatyſtyczny ſił *Koalicyi* i Rzpltey *Francuzkiey* w r. 1793. i 1794.

Podług niego, obwod kraiow całey koalicyi

zaymował - - - -	41,259. mil kwad:
Francya miała - - - -	10,000. mil kwad:
Ludność koalicyi wynoſiła - -	82,586,610. dusz.
Francya liczyła - - - -	25,000,000. —
Dochody pańſtw koalicyi: czyniły	739;000,000. Zł:
Siła lądowa koalicyi była - - -	1,193.573. głów.
Siła morſka koalicyi była - -	280. okr: linio:
	i 864. ſtatk: przew:
Francya miała - - - - - - -	72. okrętow lin:
	i 256. ſtat: przew:

Narod więc *Francuzki* prowadząc ſam ieden trzy kampanie, potrafił ſię oprzeć tak ogromney ſile koalicyi, dwoma ważnemi naſtępuiącemi axyomatami. — 1.) Każdy *Francuz* ieſt żołnierz, cały narod kiedy tego zaydzie potrzeba ieſt armią. 2.) Własność każdego, ieſt własnością Narodu, który gdy zaydzie tego potrzeba, może podług upodobania maiątkami prywatnemi rozrządzać.— Jak tylko te dwie zasady zoſtały we *Francyi* przyięte, co naſtąpiło po odnieſionym zwycięztwie, *gory* nad partyą *girondy* d. 31. maia 1793. *Francya* ocalała.— Ten przykład ſiły iednego, przeciw wielu niepokonaney, rzadki ieſt w dzieiach ludzkich. Wiek ośmnaſty dwa nam tylko widowiſka podobney walki wyſtawia, iedney w wielkim Krolu *Fryderyku II.* który przez 7. lat w woynie z połową *Europy* zwyciężyć go chcącą zoſtaiąc, nie ſtracił piędzi ziemi, drugiey w narodzie *Francuzkim*, który z podobney walki wyszedł z zyſkiem zaborow, iakich przykładu nowe nam dzieie nie podaią.

z Bruxelli dnia 1. Marca.

Buonaparte podczas bytności tu ſwoiey mieſzkał w hotelu *Angielſkim*, ſkoro tylko wyſiadł, poſzedł zaraz do xięgarni i kupił *pamiętniki Dumuriera*, ſpytawſzy ſię potym xięgarza, czyby niemiał co nowego? gdy ten pokazał mu *kampanie Buonaparty*, z zimną krwią oddał mu ie na powrót.

z Leydy dnia 8. Marca.

Kommiſſya do ułożenia Konſtytucyi wyznaczona, uwiadomiła dnia onegdayszego Zgromadzenie Konſtytucyine, iż dokończyła ſwoiey pracy, i że iey proiekt dany ieſt do druku, ażeby exemplarze w trzech dniach mogły być członkom rozdane. Zalecono Kommiſſyi, ażeby podała ſwoie myśli względem czasu, w którym maią być w tey mierze rozpoczęte deliberacye, iako też względem ſposobu ich czynienia i zakończenia.

z Peterzburga dnia 22. Lutego.

Imperator Jmć w towarzyſtwie całego dworu odwiedzał dziś złozone na paradnym katafalku ciało ś. p. *Staniſława Auguſta* Króla *Polſkiego*, i ſam własnemi rękoma włożył koronę na głowę iego. Nazaiutrz ciało miano przenieść do kościoła katolickiego, gdzie przez trzy dni na widok publiczny będzie wyſtawione.

z Sztokolmu dnia 2. Marca.

Od nieiakiego czasu widzieć można częſte bieganie kuryerow między naszym dworem i *Paryżem*; kilku takze z *Peterzburga* tu przybyło. — Kosztowny monument z porfiru dla wielkiego *Linneusza* iuz ieſt ukończony, i wkrótce na mieyscu wyznaczonym poſtawiony będzie.

z Hamburga dnia 14. Marca.

Jeszcze w roku 1793. Pani *Edwards* w *Londynie* zapisała Generałowi *la Fayette*, a w przypadku śmierci iego żonie i dzieciom ſummę 1000. funtow ſzter: z procentem rocznym 4. od ſta aż do czasu zapłacenia. Charakter Generała *la Fayette* (mówi ta ſzacowna dama w ſwoim teſtamencie) zdawał mi ſię zawsze szlachetnym i cnotliwym. Jeżeli z ſwoią familią zoſtawać będzie w nieszczęściu, na ów czas ta szczupła summa może być dla niego iakimkolwiek użytkiem. W każdym przypadku rozumiem iż ten ſłaby dowód mego ku niemu szacunku, nie będzie od niego wzgardzonym. — Syn Generała *la Fayette* przyiechał z *Ameryki* dla odwiedzenia oyca swoiego.

z Jeny dnia 7. Marca.

Odkryto tu tayne towarzyſtwo ſtudentow akademii pod nazwiſkiem *Amicyſtow*, którego wpływ rozchodził ſię do innych akademiow, ſenat akademicki w *Jena* wydał w tey mierze obwieszczenie, dla przeſtrogi wszyſtkich akademiow i rządow, aby mieli ſię na baczności przeciw podobnym ſzkodliwym towarzyſtwom.

Od Niżſzey Elby d, 9. Marca.

Magiſtrat *Hamburſki* zakazał pod naysurowszemi karami wszelkich klubow i taynych ſchadzek dążących do rozlewania burzących prawideł. Uformowało ſię tu niedawno zgromadzenie filantropiczne z młodzieży rozmaitych narodow, które ſię zatrudniało na poſiedzeniach ſwoich wiadomościami handlowemi, polityką i moralnością.

z Frankfortu dnia 6. Marca.

Piszą z *Moguncyi*, iż wszyſtkie przygotowania są poczynione w woyſku *Francuzkim* do poſtępowania naprzód. Znaczne korpus iak ſłychać przeydzie *Ren* pod *Kehl* dla wtargnienia do *Szwabij*.

z Studgardu dnia 5. Marca.

Wiele Opatow w *Szwabij* każe teraz ścinać drzewa w lasach tamteyszych, i wszyſtkie rzeczy zpieniężaią z boiaźni ſekularyzacyi.— Stany *Szwabſkie* zwołały ſeym dla naradzenia ſię w teraźnieyszych krytycznych okolicznościach. Deputowani ich w *Raſtadt* odebrali iak naymocnieyſze zapewnienia od legacyi Ceſarſkiey, iż względem odmiany ich konſtytucyi, wcale wzmianki nie było.

z Raſtadt dnia 9. Marca.

Wielka kweſtya zasady pokoiu na dziſieyszey 32giey ſeſſyi iuż nakoniec zadecydowaną zoſtała.....

Miniſter pełnomocny Ceſarſki oddawszy Miniſtrom *Francuzkim* nową kopią oſtatniey Noty Deputacyi (w pierwſzey znaydowały ſię niektòre omyłki) Miniſtrowie *Francuzcy* naſtępuiącą dali odpowiedź:

Miniſtrowie Pełnomocni Rzeczypoſpolitey Francuzkiey *odebrali nową kopią Noty* 13. *Ventose* (3. *Marca*) *z poprawą, która nie przynosząc żadney odmiany w chęciach Deputacyi Rzeszy, nie może także żadney ſprawić w odpowiedzi* 14. *Ventos* (4. *Marca*) *przez niżey podpisanych podaney.* — *Upraſzaią Miniſtra Pełnomocnego J. C. Mci, ażeby przyiął zapewnienie o ich wysokim ſzacunku* — w Raſtad dnia 17. Ventose (7. Marca) roku 6.

(podpisano) Treilhard, Bonniers.

Dnia 10. Marca.

Conclusum dane na 32giey ſeſſyi Deputacyi Rzeſzy ieſt naſtępuiące:

Iż poſtanowiwſzy poprzedniczo poniższe punkta: 1.) Wſzyſtkie woyſka *Francuzkie* znayduiące ſię na prawym brzegu *Renu* uſtąpią, i żadna dalsza rekwizycya czynioną nie będzie.—2do. Rzeczpospolita *Francuzka* wyiąwszy uſtąpione kraie Rzeszy na lewym brzegu leżące, nie będzie czynić żadney inney pretensyi ani żądania iakiegokolwiek bądź rodzaiu.—3tio. Dalsza negocyacya odprawiać ſię będzie podług podanego wzoru, ſtosownie do artykułow oddanych Miniſtrom *Francuzkim* z Notą dnia 3. tego mieſiąca.

Ma być oświadczono Legacyi Francuzkiey, *iż poſtanowiono ieſt zezwolić na proponowaną zasadę pokoiu; Iż przytoczywſzy nayprzyzwoitſze przyczyny, przydano będzie do tey Deklaracyi, iż Deputacya Rzeszy ma gruntowną nadzieię, iż Rząd* Francuzki *uczyni przynaymniey excepcyą dla oſtatniey części kraiu Rzeſzy nad niżſzym* Renem, *to ieſt, od źrzodła rzeki* Roer, *aż do mieyſca, w którym wpada w* Mozę, *a powyżey od źrzodła rzeki* Nethe, *aż do złączenia ſię iey z* Renem, *i że tę część kraiu dla Rzeszy odſtąpi*,

Generał adjutant *Junot* oznaymił urzędownie kollegom ſwoim przybycie wkrótce Generała *Buonaparty* do *Raſtadt*.

z Bazylei dnia 7. Marca.

Obywatel *Ochs* przybył tu dnia wczorayszego z *Paryża*, gdzie bawił przez trzy mieſiące. Dziś pokazał ſię na zgromadzeniu Narodowym, i miał mowę, w którey między innemi rzeczami wyraził, iż ocalenie *Szwaycaryi* zależy od przyięcia ſyſtematu maiącego za prawidło wolność i równość, a za zasadę iedność i nierozdzielność — Ob, *Remi Frey* przyznanym zoſtał przez Rząd *Francuzki*, iako miniſter wolnego kraiu *Bazyleyſkiego*.

Rapport urzędowy przez Ob. *Mengaud* ogłoſzony, a przez Ob. *Liomin* kommiſſarza władzy Wykonawczey w *Erguel* Dyrektoryatowi poſłany.

w Biennie d. 11. Ventoſe (1 Marca) r. 6.

Obywatele Dyrektorowie! *Berneńczykowie* zoſtali pobici; oni to dali powod do pierwszych krokow nieprzyiacielſkich. Dnia wczorayszego przybył ieden officer w poselſtwie do Generała adiutanta *Freſſinet* ſzefa wyższego ſztabu prawego ſkrzydła armii w *Erguel*; oddał mu depesze od pułkownika *Groſs* Generała kommenderuiącego armią *Berneńſką*, w *Niddau*. Ten oświadczył: ,, Jeżeli iakie nieprzewidziane nie naſtąpią odmiany, oſtrzegam cię, iż kroki nieprzyiacielſkie tego wieczora będą rozpoczętemi. Każ ſię więc uſtąpić pikietom znayduiącym ſię przed memi armatami, które ſą kartaczami nabite. Nie poymuię tych przygotowań woiennych ,, — Generał Adiutant *Freſſinet* zatrzymał officera *Berneńſkiego* przy ſobie, i natychmiaſt wyſłał depesze do Generała *Schauenbourg*. Tym czaſem odebrał drugi liſt od Pułkownika *Groſs*, z wyrażeniem, iż nie miał zamiaru rozpoczynać bitwy. Generał *Freſſinet* odpowiedział w tych wyrazach.

,, Officer którego WPan wyſłałeś, oczekuie ieſzcze na odpowiedź Generała kommenderuiącego armią, i powróci do WPana przed naznaczoną przez niego godziną. Gdy ten moment naſtąpi, możesz użyć wszyſtkich twoich ſposobow. Republikanie *Francuzcy* oczekuią na niego z zwyczayną ſobie odwagą. ,,

Generał *Freſsinet* niemaiąc rozkazu być pierwſzym do zaczepki, wyciągnął linią woyſkową przed *Bienne*, zacząwſzy od *Bonſieu*, przez *Niddau*, wzdłuż jeziora *Bienne*. Uczynił gotowość do odporu, póki ieden poſterunek *Berneńſki* pomykaiąc ſię z wioſek na pułnoc jeziora leżących, nie rozpoczął attaku; miał on podłość uderzyć z zapalczywością na czterech *Francuzow* ſtoiących na pikiecie w *Vigneule*, które należały do *Bienne*, nie zważaiąc na zwyczaie które woyſkowi nawzaiem zachowuią przy rozpoczęciu woyny. Generał-Adjutant *Fressinet* wcześnie uwiadomiony o tym zerwaniu, i o poruszeniu nieprzyiaciela, kazał otoczyć wſie *Diese* i *Orvin*, dla zayścia im z tyłu przez *Evilard i Bonjeau*, posłał w odſiecz do *Vigneule*, gdy tym czasem iedna kompania pomykała ſię z *Bienne* przez *Evilard* dla uderzenia na ſkrzydło nieprzyiacielſkie. Obrot ten miał iak naylepszy ſkutek; *Francuzi* mniey liczni lecz do zwyciężania przyzwyczaieni, nowych nabyli laurow. *Berneńczykowie* potykali ſię zrazu odważnie, ich ſtrzelcy zabili nam cokolwiek ludzi, lecz wkrótce, zdziwieni ſzybkością naszych obrotow, utracili tę zimną ſtałość, która zaręcza zwycięſtwo. Nagle od bagnetow attakowani, ſpędzeni z gór, uciekli ſię na baty. Lecz i ten ratunek był im odięty przez mocny ogień mężnych naszych grenadyerow 38mey pułbrygady, która ich z wierzchoika gór, aż do brzegów ścigała.

.Generał *Schauenbourg* o trzeciey godzinie z rana attakował ſtanowiſko *Lengnau*, i opanowawſzy ie, ſzedł zwycięſkim marszem przeciw *Soleure*. — W tey pierwszey potyczce, nieprzyiaciel utracił wielką liczbę ludzi w zabitych i rannych, oraz w ieńcach i 4ry armaty. Pomiędzy ieńcami, znayduie ſię trzech Officerow *Berneńſkich*. Strata nasza ieſt bardzo mała. Załuiemy kilku mężnych naszych żołnierzy, lecz umarli z chwałą, i mamy nadzieię zakończyć wkrótce tę gorszącą przemoc oligarchiczną Patrycyuszow *Szwaycarſkich*, przeciwko wolności potomkow *Wilhelma Tella*. Generał Adiutant *Freſsinet*, ſwoią pracą, ſtałością i dobrym rozporządzeniem, wiele ſię przyłożył do pomyślności dnia tego. — Pozdrowienie i uszanowanie. (podpisano) LIOMIN.

Liſty prywatne donoszą, iż w bitwie dnia 2. ſtoczoney, *Berneńczykowie* utracili 1500. ludzi.

Wielka liczba tych, którzy uciekali na ſtatki, byli zatopionemi, lub zabitemi przez ścigaiących Grenadyerow *Francuzkich*. Jeden regiment ſtrzelcow przyparty do ſamego jeziora, przymuszony był do poddania ſię. Też liſty o naſtępuiących donoſzą ſzczegułach: moſt przy *Niddau* ſtrzeżony był od pikiety złożoney z wieśniakow *Szwaycarſkich*, którzy nie mieli innego oręża iak tylko piki i kosy. Wyſłany na ich odpędzenie ieden Regiment huzarow *Francuzkich*, nie mogł ich do tego przymuſić, aż ſprowadzono artylleryą konną. W powszechności *Szwaycarowie* pokazali naywiększą odwagę, lecz nie ſą wcale ćwiczeni, ich officerowie po większey części mało maią doświadczenia.—

Podług zaszłey umowy, *Buren* nad rzeką *Aar* miało być przez woyſka *Francuzkie* zaiętym; gdy tam też woyſka wkroczyły, dano do nich ognia z wielu domow i z ukrytey bateryi, od czego padło 150. ludzi z legionu *Frankow*. Rozgniewani tą zdradą *Francuzi*, wycieli tych wſzyſtkich, którzy im odpór dawali, i obrócili *Buren* w perzynę.

Między kontyngensami na pomoc *Bernie* poſtanemi, rachuią 1200. ludzi z kantonu *Lucerne*, 600. z kantonu *Uri*, 600. z *Underwald*, 400. z *Glaris*, 400. z S. *Galla* 100. z *Schwitz* i około 1500. z *Zurich*; lecz ten oſtatni kontyngens ieſt iuż oſtatecznie odwołany.

Dnia 2. t. m. *Francuzi* weszli do *Fryburga*. Korpus z kraiu *Wodzkiego* ciągnący, ſtanął o godzinie 7. z rana przed tym miaſtem, i wezwał ie do poddania ſię. Gdy ſię o to umawiano, garnizon z 600 *Berneńczykow* i z 2000. *Fryburczykow* złożony, zagwoździwszy armaty, i popsuwszy wszelką inną broń, którey zabrać nie mogł, wymknął ſię z twierdzy z wielką liczbą mieszkańcow. O godzinie 11. *Francuzi* ſtraciwszy cierpliwość, wdarli ſię na mury, wybili bramy, i opanowali miaſto, w którym znaleźli tylko kobiety i dzieci.

P. S. Dowiaduiemy ſię, iż Generał *Schauenbourg* dnia onegdayszego o 5. godzinie wieczorem wszedł do *Berny*. Miaſto to poddało ſię przez kapitulacyą.

Dnia 8. Marca.

Wyszedł tu na publiczność naſtępuiący Rapport Obywatelowi *Mengaud* od Generała *Schauenbourg* przyſłany.

w Bernie d. 15. Ventose (5. Marca) r. 6.

Mężni woiownicy, któremi mam ſzczęście dowodzić, dnia dziſieyszego o pierwszey godzinie po południu, weszli ze mną do tego miaſta. Kapitulacya ieſt takaż ſama, iaka ſtanęła w *Soleure*. Bitwa była krwawa, Muſieliśmy ſię potykać zacząwszy od *Faubrunn*, aż do tego mieysca. Jeſteśmy nader ſtrudzeni. Na placu bitwy wzięliśmy 20. armat i 9: chorągwi. Nieprzyiacioł wielu poległo.

(podpisano) SCHAUENBOURG.

.Podług donieſień prywatynych, *Berneńczykowie* potykali ſię w tym dniu z naywiększym męztwem. Attakowali *Francuzow* przy *Avanche*, i odparli ich infanteryą, lecz kawalerya *Francuzka* przybiegłszy, uderzyła ſilno na bataliony *Szwaycarſkie*, które pomimo nayżywszego odporu, ze wszyſtkich ſtron zoſtały złamane, i przymuszone do uſtąpienia. W tey krwawey bitwie rachuią trzy tyſiące *Berneńczykow* poległych. W tym woyſku znaydowało ſię wiele kobiet, a nawet 12toletnich dzieci. Po wkroczeniu do *Berny*, *Francuzi* zabrali to wszyſtko, co ſię tylko w arsenale znaydowało.

Obywatel *Mengaud*, ſprawuiący intereſſa Rzeczypltey *Francuzkiey*, przeſłał zgromadzeniu Narodowemu liſt, w którym domaga ſię, ażeby rozpoczęło nowy proceſs, przeciwko Panom *Merian*, *Kolb* Oycu i ſynowi, *Burckard*, i innym osobom, które wchodziły w okoliczności zaszłe przy fortyfikacyach przedmoſtowych *Huningi*.

Mówią, iż Kanton *Lucerny* ogłoſił nakoniec powszechne powſtanie przeciwko woyſkom *Francuzkim*.

Liſty z *Zurich* pod d. 4. t. m. pisane donoszą, iż mieszkańcy tego Kantonu zapomniawszy o zaszłych poróżnieniach, również wzięli ſię do broni dla pomagania braciom ſwoim *Berneńczykom*. Zapalono na wszyſtkich górach allarmowe pochodnie.

Jeſt mniemanie, iż opanowanie przez woyſka *Francuzkie* miaſta *Soleure*, ſtało ſię przez zdradę tamteyszego kommendanta.

z Augsburga dnia 5. Marca,

Liſty z *Udine* donoszą, iż niektóre tego miaſta handlowe domy odebrały iak ſłychać wiadomość, iż eſkadra *Angielſka* z 22. żaglow ſkładaiąca ſię, miała opanować wyspę *Corfu*, że *Francuzi* trzymali ieszcze w ſwey mocy twierdzę, lecz dla niedoſtatku żywności, mieli ią podobno oddać przez kapitulacyą.

Od Granic Włoſkich d. 20. Lutego.

.Wiadomości z *Neapolu* donoszą, iż teraz aresztowania podeyrzanych osob są tam nieuſtanne. Mówią, iż do 2,000. osob osadzono w więzieniu *Vicaria*. Burzyciele ſtarali ſię wszędzie wzniecać nieukontentowanie przeciw Rządowi. Dawni ſędziowie są z urzędu złożeni, a na ich mieysce dobrano osob znaiomych z ſwoiey rzetelności. W *Sycylii* miało być także zaburzenie, w którym kilkaset osob tak z Obywatelow, iako i z żołnierzy życie utraciło. — Generał kommenderuiący Legionami poſiłkowemi Rzpltey *Cisalpińſkiey*, odebrał rozkaz zaięcia Rzpltey *St Marino*, która poſłała zaraz Pana *Antoniego Onofry*, do Generała *Berthier* w *Rzymie*, z prożbą o pośrzednictwo iego w tey okoliczności.

z Bononij dnia 28. Lutego.

.Dowiaduiemy ſię, iż Oyciec S. przybył dnia 23. do *Syenny*, zkąd poiechał do *Pizy*, gdzie ſię Wielki Xiąże znayduie. W herbie Rzpltey *Rzymſkiey* wyrażony ieſt *Brutus* powſtaiący z grobu. — Potwierdza ſię wiadomość o insurrekcyi *Sycyliyſkiey*, która ſię ma rozciągać do *Kalabryi*, *Pouille*, i do *Abruzzo*.

z Wenecyi dnia 28. Lutego.

P. Andrzey *Querini* Kommiſſarz tayny Ceſarza Jmci obiął dnia onegdayszego w poſſeſſyą arsenał i wszyſtkie do niego należące ſprzęty na imie J. C. Mci. Temu Patrycyuszowi powierzone ieſt to wszyſtko co ſię ściąga do marynarki. — Hrabia *de Wallis* wyiechał dnia wczorayszego do *Padwy*. — W *Bononij* rozeszła ſię wiadomość, iż *Francuzi* w liczbie 3000. ludzi wylądowali w *Otrante* w *Sycylij*.

z Rzymu dnia 24. Lutego.

Wyszła tu naſtępuiąca Proklamacya: Generał kommenderuiący rozkazuie, ażeby aż do oſtateczney organizacyi Rzeczypospolitey *Rzymſkiey*, rozmaite territoria zoſtały podzielonemi w naſtępuiącym ſposobie: 1.) *Marchia Ankońſka* i Xſtwo *Urbino* ſą połączone. Głównym miaſtem będzie *Ankona*. 2.) *Marchia Fermo* połączona z kraiem *Camerino*; główne mieysce *Fermo*. — 3.) Territorium, *Perugia*, *Citta di Caſtello i Orvieto* połączone; główne mieysce *Perugia*. — 4.) Głównym miaſtem *Ombryi* będzie *Foligno*. — 5.) Cześć kraiu *Sabinii* złączona będzie z częścią kraiu S. Piotra; głowne mieysce *Viterbo*. — 6.) W *Kampanii* główne mieysce *Velletri*. — 7.) Territorium miaſta *Rzymu* zaczynać ſię będzie na pułnoc od uyścia rzeki *Mignone*, a rozciągać ſię proſtą linią aż do góry *Collatro*, obeymuiąc kray *Caſtro*, a od ſtrony południowey od uyścia *Tybru* rozciągać ſię będzie w proſtey liniii aż do góry *Subiaco*. W każdym zaś mieyscu uſtanowiona municypalność znoſić ſię będzie z Konsulami Rzpltey *Rzymſkiey*.

(podpisauo) BERTHIER.

P U B L I C A N D U M.

Białyſtok. — *Da die von dem Sächſiſchen Commerzien-Rath Böhm zu Görlitz verſertigte Arzeney, welche unter dem Nahmen des Böhmiſchen Liquors, als ein bewährtes Mittel gegen viele Krankheiten, zum Verkauf ausgeboten, bey näherer Prüfung aber, als ſchädlich anerkannt worden; ſo wird die Einbringung und der Verkauf dieſes Medikaments in Neu Oſtpreuſſen, bey 5. Rthl. Straſe für jedes debitirte Glas, unterſagt. Wornach ſich Jederman zu achten hat. — Den 5ten Februar* 1798.

Königl: Neu-Oſtpreuſz: Krieges und Domainen Kammer.

Białyſtok — Ponieważ wynalezione przez Boehma komercyonalnego w mieście *Gierlic*, które pod nazwiſkiem *Boehmeńſkiego* likworu za pewny śrzodek przeciwko wielu chorobom na przedaż wyſtawuią, przez bliższe onego doświadczenie uznane zoſtało za ſzkodliwe; przeto tedy tak wprowadzenie do Nowowschodnich Pruſs, iako też i przedaż takowego medykamentu pod karą pieniężną od 5. Talarow za każdą wyprzedaną flaszeczkę zakazuie ſię. Do czego każdy ſtosować ſię ma. Dnia 5. Febr. 1798.

J. K. Mci Nowowſchodnich Prus woienno Ekonomiczna Kammera.

Na ciagnieniu w *Berlinie* d. 12. Mar: 3ciey klaſſy tuteyſzey Król: 8mey loteryi na rzecz inwalidow, wdów, oraz inſtytucyi ſzkolnych i ubogich, nayznacznieyszy zyſk wypadł na ſummę 5000. talarow. Numer 9494. w *Wrocławiu* u *Wentzla*; Drugi zyſk od 3000. Talarow na Numer 20,475. w *Berlinie* u *Bielſelda*; Trzeci od 1500. Talarow na Numera 5361. 12,258. 161,460. w *Wrocławiu* u *Wentzla* i w *Warszawie* u *Beyera*. Pięć zyſków od 800. Talarow na Numera: 1027. 7745. 44,096. 53,864. i 58,755. Pietnaście zyſkow od 400. Talarow na Numera 2303. 10,066. 19,567. 21,262. 24,554. 24,578. 27,087. 32,731. 36,238. 37,775. 39,028. 45,710. 49,280. 57,785. i 64,325. Trzydzieści trzy zyſkow od 200. Talarow na Numera 1457. 4821. 7476. 8732. 13,392. 14,058. 15,262. 19,607. 20,137. 20,208. 22,350. 23,054. 23,759. 25,237. 25,506. 26,928. 28,104. 29,759. 31,153. 34,999. 36,262. 42,113. 45,233. 51,242. 51,453. 53,798 56,716. 57,172. 60,160. 61,578. 64,704. 65,537. i 66,689. Sto zyſkow od 100. Talarow na Numera 666. 1109. 1266. 2884. 3564. 4208. 4492. 4927. 5451. 5606. 6322. 6813. 6873. 7246. 8252. 8759. 8870. 9813. 10,140. 11,009. 11,034. 12,006. 12,435. 14,027. 14,551. 15,349. 16,068. 16,781. 17,456. 17,566. 17,989. 18,176. 19,541. 20,730. 21,180. 21,474. 21,867. 23,414. 23,988. 24,542. 24,572. 25,081. 25,433 26,072. 27,392. 27,476. 28,587. 28,896. 31,042. 32,170 32,409. 33,586. 34,715. 35,961. 37,789. 38,132. 39,810. 39,931. 41,956. 42,142. 43,326. 43,579. 44,134. 44,199 45,562. 46,293. 48,826. 49,500. 49531. 50,336. 50,699 51,386. 51870. 52,048. 52,177. 56,453. 58,055. 58,501 59,020. 59,311. 59,717. 60,440. 60,497. 61,040. 61,158 61,394. 61,672. 62,245. 62,920. 63,095 63,213. 65,039 65,647. 65,903. 65,926. 66,040. 66,562. 66,566. 67,279 i 67,764. — Ciągnienie czwartey klaſſy będzie dnia 14. Kwietnia.

D O N I E S I E N I A

Pewny poſiadaiący języki Łacińſki, Francuzki, Niemiecki, Polſki, oraz umieiętności Geografii, Hiſtoryi, i Mithologii, życzy ſobie umieścić ſię za Guwernera na Prowincyi; żądaiący takowey osoby, może ſię dowiedzieć u JXX. Paulinow od JX. Juliana *Kowalſkiego*, Profeſſora Filozofii, w tymże Klasztorze mieszkaiącego.

Woyciech Pietrowſki wzroſtu miernego, twarzy ściągłey dość zupełney, zyzowaty, włosow ciemnych, rzeſki i zwinny lat 24. lub 25. maiący, po Polſku i Niemiecku mówiący, w ſurducie granatowym z palie kołnierzem i takoż podszewką, w kamizelce i ſpodniach palie z guzikami białemi, płaszcz popielaty, kapelusz ſtosowany maiący. Dnia 19. Marca o godzinie dzieſiątey w wieczor uciekł ſkradłszy pana ſwego, wzioł w monecie Dydkami w paczkach z papieru drukowanego po dukacie czer. 40. zaś w grubey monecie zł: 280. przeszło. ktoby tego mogł ſchwytać, który iuż nie pierwsze złodzieyſtwo popełnił iak teraz wiadomo, raczy onego z pieniędzmi doſtawić do policyi w warszawie, lub na Pradze za co i ſłuszną nadgrodą odbierze i expens z wdzięcznością powrocona mu będzie, ſpodziewać ſię zatym należy, iż taką zarazę ludzi każdy obserwować iak naylepiey zechce.

Redakcya *Gazety Korrespondenta Warſzawſkiego* wielkością iuż wyłożonych, i ieszcze nowo dla wygody Publiczney rozpoczętych kosztow cenę prenumeraty podnieść przymuszona, uprasza JPP. Prenumeratorów puł-rocznych, którzy od dnia 1. Stycznia roku teraźnieſzego tę Gazetę zapisali, iż ponieważ na kwartał od 1. Kwietnia zaczynaiący ſię, nieco wyżſza cena ieſt położona, ażeby do ſwoich *respective* Pocztamtow raczyli przeſłać dodatek kwartalny ſtosownie do tey podwyższoney ceny, to ieſt na rok z Pocztą Złł: Pol: 80. na puł roku Złł: 40. na kwartał Złł: 20. — w *Warszawie* na kantorze rocznie Złł: 60. pułrocznie Złł: 30. kwartalnie Złł: 15. — Każdy zaś exemplarz groszy 20.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem 65. na drugim piętrze.*